

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 19. april 2001 šte. 16 (3114) • letnik 56 • cena 10 šil. • 0,73 evra

V Pliberku ogorčenje zaradi Haiderjevih izjav

V Pliberku trenutno precej vre. Vzroka za to sta dva. Najprej samovoljna odločitev deželne vlade, da v okviru razdelitve plebiscitnega daru namesto občinskih predlogov financira obnovo Grenzlandheima. Drugi vzrok pa je grob odgovor deželne glavarja Haiderja županu Grilcu, ki je zahteval, da je treba v smislu plodnega sožitja in enakopravnosti podpreti oba doma, Grenzlandheim in Kulturni dom, in ne le enega. Haider je stvar seveda obrnil na nacionalno plat in je polemično zagovarjal podporo Grenzlandheimu.

Konflikt dobro odseva dejanska ozadja in politične interese dežele. Hkrati pa jasno kaže, kako Grenzlandheim na račun iniciativnosti Kulturnega doma na poceni način prihaja do denarja.

Po naročilu deželne vlade je tudi pliberška občina lani vložila projekte, ki naj bi se delno financirali iz plebiscitnega daru. Med drugim so bili to nakup računalnikov za šole in industrijskih zemljišč ter podpora dvojezičnemu vrtcu. O kakšni podpori za obnovo Grenzlandheima seveda ni bilo nobenega sledu, ker je nihče ni predlagal.

Da bo Grenzlandheim sedaj prišel do denarja, ne da bi mig-nil s prstom, je – četudi to zveni sarkastično in komično obenem – ponovno »zasluga« Kulturnega doma. Očitno je takšno ravnanje dežele postalo že kar utečen običaj.

Društvo »Kulturni dom« je namreč lani v okviru Interreg-projekta vložilo prošnjo za nakup odrske tehnike. To prošnjo mora po pravilniku projektov formalno podpreti dežela, čeprav ne prispeva niti groša. Po razgovorih občine pri pristojnem deželnem referentu Wurmitzerju je ta obljubil podporo, hkrati pa informiral navzoče, da bo tako rekoč v zameno dobil Grenzlandheim podobno vsoto iz plebiscitnega daru.

Zastopniki občine so seveda bili začuden, a takšnega ravnanja dežele bi že morali biti vajeni. Pred leti je občina pri deželni vladi zaprosila za posebno dotacijo (Bedarfszuweisung) samo za Kulturni dom. Dotacija je bila sicer odobrena,

a dežela jo je ponovno povezala s kupčijo v korist Grenzlandheima. Kajti tudi takrat je ta dom, ne da bi vložil prošnjo, prišel do denarja. Grenzlandheim je dolga leta bil za Slovence zaprt, ker jim je bil vstop vanj prepovedan.

Dotacija Grenzlandheimu v višini več milijonov šilingov na

račun važnih projektov za prihodnost občine seveda kaže, kakšna težišča so v interesu trenutne deželne administracije. Investicije v prihodnost, kot so nakup elektronskih šolskih pripomočkov in zemljišč za naselitev podjetij, so očitno manj vredne kot pa podpora domu, ki je docela zazrt v preteklost.

Novost na gledališkem področju je ta teden predstavila Slovenska prosvetna zveza skupaj s predstavniki nekaterih slovenskih poklicnih gledališč. Gre za abonmaje za predstave, ki bodo naslednjo sezono v gosteh pri nas. Na sliki so Janko Malle, Boris Kobal, Trude Wieser-Moschitz, Marko Sosič in Borut Alujevič.

PREBLISK

Vse raziskave objektivnih zgodovinarjev potrjujejo, da so pri plebiscitu leta 1920 slovenski glasovi (polovica vseh – preko deset tisoč) odločali o nedelstvi Koroške. Vsak misleč avstrijski državljan-Korošec mora biti mnenja, da pripada plebiscitni dar predvsem ali vsaj tudi Slovincem. Le-ti naj bi smeli odločati o uporabi daru. V ospredje naj bi postavili projekte, ki bi služili dobrososedskemu sožitju, podpori večjega vrednotenja slovenščine ter skupni gospodarski in kulturni dejavnosti.

Obratno se dogaja. Južno-koroške občine so predložile svoje projekte. Mnogi so bili prezrti. Dežela pa deli denar za druge, doslej po občinah celo

nepoznane projekte. V občini Globasnica npr. naj bo »Kameradschaftsbund« deležen visoke podpore, v Pliberku nemški »Grenzlandheim«, v katerem Slovenci nikoli niso smeli peti in igrati. Črni in rdeči župani se jezijo. Čutijo se pohojene.

Plebiscitni dar na Koroškem razdeljen?

Proti rabi slovenščine v javnosti se ščuva. Nemški nacionalizem oživlja. Ali koalicija, pa Haider in njegovi na tak način utrjujejo oblast in svojo strankarsko moč na Koroškem?

Do sedaj še nikogar nisem slišal vzklíkati: »Naj živi koroška demokracija!«

F. K.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na
spominsko svečanst

v nedeljo, 22. aprila 2000, ob 11. uri na pokopališču
v Železni Kapli

Poklonili se bomo spominu padlih borcev proti fašizmu in žrtvam nacističnega preganjanja.

Zbrali se bomo ob spomeniku, na katerem je vklesanih 183 imen padlih. Na sporedu bodo polaganje vencev, govori, recitacije in nastop MoPZ SPD »Trta«.

Vabimo, da se prireditve udeležite s svojci in prijatelji!

SLOVENIJA

Kako je s Slovenci po svetu?

Komisija Državnega zbora za kodnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu bo imela pomembno in zahtevno delo. Pred dnevi se je sestala sicer šele na prvi delovni seji in se odločno zavzela za čimprej sprejetje resolucije o odnosih s Slovenci po svetu in krovnega zakona o tem vprašanju. Jasno je, da pri

tej problematiki ne gre za strankarsko politiko ali uveljavljanje, temveč za skupne in vitalne interese slovenske države. Povsem točnih podatkov, koliko je Slovencev oz. njihovih naslednikov, nikjer ni moč zaslediti. Mnogi prisegajo na število 500.000 ali več kot četrtno, prav tako pa so bolj točni podatki, da je kar 60.000 slovenskih državljanov, ki imajo stalno bivališče zunaj Slovenije.

Vse to narekuje odgovorno in zahtevno delo državnih organov, še posebej parlamenta in ministrstva za zunanje zadeve. Sodelovanje z jasno opredeljenimi odnosi je osnovna naloga matičnega naroda do rojakov v tujini. K tem nalogam pa gre dodati še posebno skrb za tiste Slovence, ki jih je novejša zgodovina odtrgala iz matične države in so ostali v državah naslednicah bivše Jugoslavije. Na Hrvaškem, BiH, Makedoniji in ZRJ po zadnjih ocenah živi približno 40.000 Slovencev.

A. K.

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu vabi na premiero satire

Slawomir Mrožek

POLICAJI

v nedeljo, 22. aprila 2001, ob 20. uri
v gostišču Miklavž
v Bilčovsu

Ponovitev bo v soboto, 28. aprila 2001, ob 20. uri, prav tako pri Miklavžu
Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo »Zarja«

vabi na koncert

»Lipa zelenela je ...«

v petek, 20. aprila 2001, ob 20. uri
v farno dvorano
v Železni Kapli

Prisrčno vabljeni!

SOLARIS

PO ROMANU
STANISLAWA LEMA
PRAIZVEDBA
TEATR TROTAMORA

PETEK 20.04. 20.00	NEDELJA 22.04. 14.30
SOBOTA 21.04. 20.00	Šentjakob Farna dvorana

PRODUKCIJA: SPD »ROŽ« | SPZ |
Predprodaja vstopnic: Posojilnica-Bank
št. Jakob, Telefon 04253/314 | 04253/344

Hladnokrvno in klasično oblastniško vsiljevanje odvečnih in deloma abstruznih deželnih načrtov na račun občinskih predlogov pri razdelitvi tako imenovanega plebiscitnega daru je te dni doseglo novo stopnjo. Takoj prvi dan po velikonočnih počitnicah, v torek torej, sta si skočila v lase deželni glavar Haider in pliberški župan Grilc.

Krivi so Slovenci in župan

Kot smo že pisali, so se svobodnjaški in efavpejevski člani deželne vlade pri razdelitvi plebiscitnega daru dobesedno požvižgali na predloge občin, kar je v komunah izvalo hude kritike in negotovanje. Za Pliberk namreč je bilo odločeno, da denar ni namenjen za nakup šolskih računalnikov, ampak za popravilo Grenzlandheima. Župan Grilc je proti tej, od zgoraj oktroirani odločitvi protestiral. Zahteval je, da je treba v smislu plodnega sožitja obeh narodov v občini in regiji denar nameniti popravilu in izgradnji obeh domov, to je Grenzlandheima in Kulturnega doma v

NEVARNO POIGRAVANJE Z NACIONALNIMI EMOCIJAMI

Za Grenzlandheim milijone, za Kulturni dom niti groša

Pliberku. Na ta upravičen odgovor je deželni glavar reagiral grobo in sila polemično. Grilcu je zažugal, da bo imel pred nemško govorečimi prebivalci težave z utemeljevanjem in opravičevanjem svojega predloga. Češ, na eni strani, tako Haider, namreč v Pliberku z milijoni gradijo slovenski kulturni dom, na drugi strani pa Grenzlandheim razpada.

S tem posegom je deželni glavar celotno diskusijo o plebiscitnem daru prenesel na občutljivo raven mednarodnih odnosov in za Pliberk že takoj odkril tudi krivce: Grilca in Slovence. Žrtev pa so Grenzlandheim in nedefinirana skupina »nemško govoreči prebivalci«, na katere se v tem primeru sklicuje.

Da sta pod takšnimi pogoji seveda vsakršna stvarna argumentacija ali pa diskusija oteženi, če ne celo zablokirani, pa je tudi vsakomur jasno.

Gotovo ne v smislu občine

V Borovljah se še naprej otepa jo tako imenovane »zborovske akademije«.

Med tem se je razkadila dimna zavesa ugibanj in izluščila so se ozadja in španovije, ki so do te odločitve privedla.

Pobudniki oz. zagovorniki te zamisli so poleg deželnih načrtovalcev na eni strani še boroveljski svobodnjaki, na drugi strani pa tudi osebni prijatelj deželnega glavarja Ricci di Bernardo, med drugim tudi član moške pevske družbe. Ali je di Bernardu bilo obljubljeno mesto vodje akademije, ni jasno, se pa o tem precej šušlja v deželnih političnih in strankarskih koloarjih. Po poklicu je di Bernardo zastopnik neke mednarodne firme za izdelavo ženskih nogavic.

Servilnost brez meja

Da je tudi dandanes možno zapustiti dopustne okvire dobrega

okusa, so v zvezi z akademijo dokazali boroveljski svobodnjaki. V svojem periodičnem glasilu »Freiheitliche Ferlacher Nachrichten« so namreč čisto v duhu brezmejnne servilnosti in neokusne zvestobnosti, da ne uporabimo drugega izraza, zapisali: »Chorakademie: LH Dr. Jörg Haider gibt Ferlach eine große Chance«. Naslov, ki grozno spominja na določene odvratne naslove v polpretekli zgodovini.

Da je v članku seveda že pritaknjena garancija, da bo akademija tudi prekomajno velik uspeh, pa samo potrjuje domnevo, da gre tu zgolj za politično motiviran projekt.

Nobeden od zagovornikov akademije do danes namreč še ni odgovoril na vprašanje, ali imajo Borovlje sploh ustrezno infrastrukturo za poslovanje akademije. Gradič sam še ni argument za akademijo. Zakaj je ne bi inštalirali kar na Visoki

Ojstrovici, tam stoji najlepši grad v deželi.

Dejstvo je namreč, da v Borovljah in okolici ni ustreznih in sodobnih prenočitvenih kapacitet, pri večdnem izobraževalnem seminarju bi udeleženci morali prenočevati v Celovcu. Potem pa naj kar tam udomačijo takšno ponudbo, Borovljam pa naj dajo denar za nakup gospodarskih zemljišč.

Da pa bi to akademijo obiskovali zbori iz Slovenije in Italije, kakor trdijo njeni zagovorniki, pa je le sad nerealističnih želja.

Kakorkoli stvar obračamo, rezultat je vedno isti: akademija je vsiljen dar, s katerim v Borovljah nihče ne bo imel veselja. Pa še plačati bo treba zanj. Akademija v Borovljah je mrtvo rojeno dete. In tega tudi politični diktat iz Celovca ne bo spremenil.

F. W.

Izkušnje iz preteklosti kažejo, da koroška politika občasno odloča o datumu in potrebi po zasedanju šolske komisije na Dunaju. Ministrica Gehringerjeva je pod pritiskom svobodnjakov in nacionalistov iz lastnih vrst.

V zadevi dvojezičnosti za četrti razred so nemškonacionalne interese zastopajoče koroške stranke, zastopane za v tej zadevi nepotrebnimi šolski komisiji, po pristanku Slovencev dosegle maksimum tega, kar je bilo po razsodbi ustavnega sodišča možno doseči. Pogajalci koroških Slovencev so bili po pred približno enim letom napravljenim številnim napakam in nerazumljivim koncesijam koroškim veljkom, pozneje pri odločanju v komisiji v težki situaciji. Težko so se upirali izsiljevanju nekaterih strankarskih predstavnikov. Upam, da bo vsaj to, kar smo pod danimi pogoji kot še sprejemljiv rezultat pogovorov zvedeli iz medijev, držalo in bo pozneje razbrati tudi iz zakonskega teksta.

Potrebna kvalifikacija ravnatelj/ice za javne dvojezične šole po zaslugi deželnega glavarja še vedno sporna

Posebno v preteklih petnajstih letih je bilo vprašanje ravnatelj/ice vedno znova predmet politične obravnave. Zakonska določila se niso spoštovala, namerno se je delala krivica. Tudi sedaj je tako – ob (zaželenem?) vmešavanju skrajno nemškonacionalno usmerjenih združenj, katerim je dopuščeno agiranje proti evropskim smernicam za zaščito narodnih manjšin. KHD in KAB se stalno vmešavata v šolske zadeve, kar je v mojih očeh protislovensko delovanje, hujškanje in oteževanje potrebnih ter poštenih ukrepov za vzpostav-

ljanje enakopravnosti slovenskega in nemškega jezika na Koroškem. S svojimi ustnimi in pisnimi izjavami deželni glavar Haider omenjeno delovanje vzpodbuja. Obstaja torej v zadevah dvojezični napisi, raba slovenščine v uradih, vrednotenje slovenščine v dvojezični šoli in podobno med nekaterimi merodajnimi politiki in nemškonacionalnimi združenji tesno sodelovanje v škodo slovenski narodni skupnosti? Niti odločitve avstrijskega ustavnega sodišča se v dovoljni meri ne spoštujejo, kar ocenjujem kot spodbujanje

vanje pravne države. Delovanje nemškonacionalnih sil razumem kot poskus podrejanja zakonskih in drugih določil močno nacionalno obarvanim strankarskim interesom. Podobno smo v preteklosti večkrat doživljali.

Zadržanje posameznih oseb v šolskih uradih je bilo in je še protislovensko. Preprečevalo se je enakopravno uvajanje in uporabljanje slovenščine in nemščine v šolah. Dvojezična šola ne pozna uradovanja v slovenskem jeziku, okrajni inšpektorji praviloma ne znajo več slovensko, raznovrstne šolske prireditve na okrajni in deželni ravni so nemške, na Koroškem se pripravlja izvajalna zakonodaja za ustoličenje nemško govorečih ravnatelj/ice na javnih dvojezičnih ljudskih šolah, in, in, in. Briga jih ustavno in evropsko sodišče!

Na novo imenovani šolski naj-strokovnjak se obnaša strankarsko politično

Par tednov je minilo, odkar je bil imenovan novi poslovodni

predsednik Deželnega šolskega sveta za Koroško Heiner Zechmann. V pogovoru za NT, objavljenim 6. 4. 2001, prav nestrokovno in v duhu nemškonacionalne propagande zavzema stališče do šolskih vprašanj. Tri izjave želim komentirati:

■ Po Haiderjevi izjavi iz taktičnih razlogov, zagovarja njegov predlog za spremembo dvojezične šole v večjezično alpsko-jadransko šolo – ker je večjezično boljše kot dvojezično! To si razlagam takole: Ne pozna ali noče poznati svojčas vsiljene utrakvistične šole, kjer so slovensko go-

cev. Za vse »prijavljene otroke« sta slovenščina in nemščina po veljavnih predpisih v sklopu tako zvane »dvojezične šole« obvezna predmeta. Njegovo izjavo razumem kot željo po odpravi tega šolskega tipa. Njegova trditev o »diskriminaciji enojezičnih učiteljev« je neresnica, saj imajo vsi Avstrijci in celo vsi ostali prebivalci EU možnost naučiti se slovenščine in na dvojezičnih šolah postati tudi ravnatelj/ice. Sprašujem ga – smatra kot pravilno in vredno, da se na Koroškem učimo slovenščine?

■ H. Zechmann kritizira pouk

njihovih koroških domov – koroških Slovencev, ki so se nacizmu uprli tudi zato, ker so veljali kot drugorazredni ljudje ter bili oropani svoje narodnosti in jezika.

Nekatere izjave poslovodnega predsednika koroškega deželnega šolskega sveta občutim kot negiranje eksistence koroških Slovencev, podobno, kot sem to doživljal v otroških letih med vojno.

In kako naprej s šolsko komisijo?

Trenutno uradna Koroška ne vidi potrebe po nadaljevanju dela v komisiji. Na Koroškem se mora prej pripraviti teren. Mobiliziranje protislovenskih sil se začne. Pripravlja se izvedbena šolska zakonodaja. Uradna Koroška ni zainteresirana, da se v zvezno šolsko zakonodajo pri imenovanju ravnatelj/ice na dvojezičnih šolah vključi potreba po kvalifikaciji za pouk v slovenščini. Torej bo to vprašanje zavračevala tako dolgo, da se spomladi »zamudi« sklepanje v avstrijskem parlamentu. In navsezadnje bi bilo dobro prepričati še slovenske »pogajalce« o potrebi po odpravi javne dvojezične šole in uvedbi posebnih šol za koroške Slovence. Potem šele so za koroške nemškonacionalce pogovori v šolski komisiji zanimivi in lahko uspešni.

Pomoč koroških Slovencev oziroma njihovih zastopnikov svobodnjakom v času, ko so stopali v koalicio s Schüsslovo ÖVP nikoli ne bo poplačana, sicer bi za delovanje slovenskih organizacij in ustanov že zdavnaj morali dobiti najmanj 200 milijonov šilingov podpore. Rad bi vedel, koliko in kaj je bilo obljubljenega.

Franc Kukovica

Bo šolska komisija še zasedala?

voreče otroke poniževali in nasilno ponemčevali. Povojna »dvojezična šola« naj bi popravila desetletja storjene krivice. Javna dvojezična šola je večjezična, ponekod se učijo celo štiri jezike, kar noče vedeti. Noče, da bi se nemško govoreči učili slovenščine in pozneje kvalificirali za pouk slovenskega jezika? Zanj ni kvalifikacija v ospredju! Uvedba neke »alpsko-jadranske šole« pomeni poskus odprave manjšinske, tako zvane »dvojezične šole«, kar že desetletja zasledujejo vsi nemškonacionalni. Lepo bi bilo, če bi se izkazalo, da gospod Zechmann pri spreminjanju dvojezične šole misli le na predloge v študiji Bettine Gruber »Interkulturelles Lernen: model Alpe-Adrija« iz leta 1990. S temi predlogi bi se koroški Slovenci sigurno strinjali.

■ Pravi, da na dvojezičnih šolah za ravnatelj/ice kvalifikacija iz slovenščine ni potrebna, ker tam slovenščina ni obvezen predmet. Nezaslišano arogantna neresnica! Slovenščina je materni jezik koroških Sloven-

novejše zgodovine in delovanje beljaškega društva »Erinnern«. Profesor Hans Haider se v okviru delovanja društva »Erinnern« v Beljaku trudi za objektivni prikaz najnovejše zgodovine. Ali g. Zechmann sploh ve, da obstajajo za dvojezično ljudsko šolo predpisi za pouk, ki naj bi pripomogli k boljšemu sožitju obeh narodov na Koroškem? In, da izvajanje tega pouka nima nobene podpore s strani koroškega deželnega šolskega sveta. Koroška šola se je vedno izogibala kočljivih političnih dogajanj bližnje preteklosti in nacistične zločine nad slovenskim prebivalstvom na Koroškem raje zamolčala. Te dni smo se spominjali nasilne izselitve koroških Slovencev leta 1942. V nemških dnevnikih in drugod nisem zasledil omembe in obžalovanja dogajanja. Tudi niso koroški borci-partizani proti nacizmu usmrtili domobrancev in Kozakov(?). So pa zelo številni koroški nacisti med vojno odgovorni za pregon in smrt na stotine ljudi iz

V začetku aprila t. l. je znani frankfurtski inštitut za socialno raziskovanje (Institut für Sozialforschung) organiziral trodnevni mednarodni simpozij na temo »Desni populizem in rasizem«. Organizatorji so namerno povabili samo 30 znanstvenikov in znanstvenic iz različnih evropskih držav, da bi v čim bolj strnjenih in poglobljenih referatih in diskusijah obdelali analize rasističnih pojavov. Motivov za to znanstveno srečanje je bilo mnogo. Na eni strani je v zadnjih letih opaziti drastično naraščanje nasilja, ki prihaja iz desnih in desnoekstremnih struktur in je naperjeno predvsem proti migrantom in drugim manjšinam (npr. Romom). Na drugi strani pa se pojavlja neke vrste državni antifasizem, ki naj bi ukrotil in prepovedal vsako javno delovanje in nastopanje desnoekstremističnih skupin (npr. prepoved NPD v Nemčiji). Posebno vključevanje nemških politikov v kampanjo proti desnemu ekstremizmu bi nekateri opazovali, če radi ocenili kot velik demokratičen in političen uspeh vseh tistih iniciativ, ki se borijo proti vsem oblikam rasističnega diskriminiranja. Ravno zaradi tako optimističnih ocen se je treba resno vprašati, ali zaukazani državni antifasizem ne služi zgolj zameglevanju resničnosti, ki se slej ko prej kaže v napadih na tiste, ki »zgedajo tuje«, in v antisemitskih izpadih politikov na zastopnike Židov (npr. Haiderjev verbalni napad na Ariela Muzicanta).

Neposreden povod za ta frankfurtski simpozij pa je av-

SREČANJE EVROPSKIH ZNANSTVENIKOV PROTI RASIZMU

Nemočni proti rasizmu in antisemitizmu?

strijska vladna koalicija med FPÖ in ÖVP. Ravno vključevanje FPÖ v avstrijsko vladno, tako organizatorji simpozija, pomeni v zgodovini Evropske unije pravi prelom s konsenzom, ki od demokratične politike zahteva nenehen in neokrnjen spomin na totalitarne katastrofe 20. stoletja.

Srečanje evropskih znanstvenikov pa je služilo tudi kritični bilanci dolgoletnega znanstvenega raziskovanja in angažmaja proti oblikam rasizma in antisemitizma. Predvsem je šlo za vprašanje, kaj je doprinesla znanost s svojimi sredstvi in možnostmi k večji demokratizaciji in humanizaciji družbenega življenja.

Skupina nemških znanstvenikov, ki se že dalj časa ukvarja z nastankom in razvojem evropskega rasizma, je z različnimi primeri prikazala, da je sovraštvo do tujcev vedno spet tesno povezano z ekonomskimi vsebinami. Vedno, kadar zaradi gospodarskih kriz nastaja pomanjkanje dela, so tujci ali grešni kozel ali pa tisti, ki domačinom jemljejo delovna mesta. Trenutnega rasizma, ki se ne izraža le samo v fizičnih napadih na migrante in tujce, ampak tudi v zakonskih predpisih, si ni možno razlagati brez kolonialistične zgodovine nekaterih evropskih držav. To predvsem velja za Veliko Britanijo, Francijo in Nemčijo. Mediji, ki se rade volje zadržujejo ob pole-

miki okrog kriminalitete tujcev, pa so dandanes tista institucija, ki so več ali manj sovraštvo do tujcev naredili za nekaj spodobnega in vsakdanjega. Rasizem tako rekoč vedno bolj prodira v vsakdanje zadržanje in vsakdanjo govorico ljudi. Rasizem tudi ni tisto, za kar bi se bilo treba sramovati in opravičiti. Zdi se, da ravno zaradi stalnega polariziranja med tujci in domačini, v zavesti prebivalstva primanjkuje vsaka senzibilnost za rasistične in manjšinam sovražne verbalne napade, kaj šele za subtilne zakonske ureditve, ki diskriminirajo tujce. Zato tudi ni čuda, da je danes večina kritičnih raziskovalcev mnenja, da trenutni rasizem prihaja prav »iz središča družbe«. Nacionalizem, rasizem in antisemitizem pa so vrata za desne skupine, skozi katere vdirajo v različne družbene strukture.

V središču referatov in diskusij je bila trenutna avstrijska vladna koalicija. Posebno zanimive so bile analize nizozemskih, švedskih in nemških kolegov-znanstvenikov, ki so tako rekoč iz zunanje perspektive opozarjali na svojevrstnosti trenutne avstrijske situacije. Tako je sedanji vladi uspelo, da je tako imenovane avtohtone manjšine z nekaterimi obljubami in z malenkostnim izpolnjevanjem manjšinskih pravic (npr. dvojezične table na Gradiščanskem) pomirila in pridobila na svojo stran. S tem je vlada tudi jasno začrtala mejo med manjšinami – med starimi in novimi. Alianse, ki so v zadnjih letih nastale med posameznimi migrantski-

mi skupinami in nekaterimi društvi avstrijskih manjšin, kar naenkrat niso več zaželeno. Po oceni nekaterih znanstvenikov pa tudi državno določilo (Staatszielbestimmung), ki ga je sprejela trenutna koalicija, nikakor ne pomeni preseganja etničnih meja in bistvenega napredka v manjšinski politiki. Sprejeta formulacija je izraz desnega etnopluralizma, ki kulture avstrijske nacije in avstrijske družbe ne vidi kot rezultat stalnega prepletanja med različnimi kulturami in narodnostnimi skupinami ter večino in manjšinami. Vprašljivo je, če je s tako začrtanim državnim določilom možno oblikovati politiko solidarnosti in spoštovanja razlik in vzbuditi predvsem pri večini več pozornosti za nediskriminiranje.

Veliko razprave je bilo na simpoziju namenjeno Koroški, koroškemu deželnemu glavarju in njegovim antisemitskim napadom na Ariela Muzicanta. Ta primer antisemitizma je za udeležence simpozija klasičen dokaz, da avstrijska družba tako rekoč svoj antisemitizem predaja iz ene generacije na drugo in da med širšim prebivalstvom primanjkuje občutek za antisemitske izgrede. Posebno zaskrbljivo pa je dejstvo, da se je zelo malo avstrijskih civilnih in političnih iniciativ solidariziralo s predsednikom židovske skupnosti. To velja tudi za zadržanje političnih zastopstev priznanih avstrijskih manjšin, ki napada na Ariela Muzicanta niso zavrile kot antisemitsko smešenje. Pri razpravi se je iz-

kazalo, da so nekateri znanstveniki iz Nizozemske in Nemčije zelo dobri poznavalci koroške situacije in zato gledajo na trenutni razvoj manjšinske politike tudi iz perspektive antirasizma in solidariziranja med manjšinami. Po oceni nekega nizozemskega znanstvenika koroški Slovenci v sedanji situaciji »ne prekoračijo lastnega etničnega roba krožnika«, kar je zanj nov fenomen etnocentrizma. Haiderju pa da je uspelo posebno politične zastopnike koroških Slovencev potegniti v fiktivni center oblasti in jim dati tako vtis, da so enakopravni pogajalci in politični partnerji.

Rasizem z zgodovino

Udeleženci frankfurtskega simpozija so bili mnenja, da rasizem in antisemitizem nikakor nista samo punktualna fenomena, ki se pojavita samo pri določenih osebah s posebnimi značaji in osebnostnimi strukturami ali pa pri določenih skupinah. Rasizem in antisemitizem imata svojo evropsko zgodovino, ki je tesno povezana s kolonialistično preteklostjo, z holokavstom in genocidom drugih narodov. Rasizem in antisemitizem oblikujeta središče družbe in s tem tudi večino prebivalstva. Zakorenjenost obeh fenomenov je predvsem zaradi tega tako trdna, ker je vse preveč samo površne politične retorike o premagovanju različnih meja in predsodkov. Antirasistične iniciative pa so deloma prešibke in tudi finančno preslabe, da bi razvile močne infrastrukture in povezave, s katerimi bi lahko lobirale pri vplivnih mestih in institucijah. Podobno velja tudi za znanost in njen angažma proti rasizmu. Kajti – neoliberalna politika, ki se ozira samo po ekonomskih kriterijih profita in učinkovitosti, bo ravno tistim strokam, prikrajašala podporo, ki se bodo kritično bavile z nečloveškimi posledicami neoliberalizma. Politika sama, ki pa je v resnici odgovorna za zakone in za preoblikovanje družbe, pa svoje neposredne odgovornosti in vpletenosti v rasistične mehanizme noče uvideti. v. w.

SLOVENIJA

Vatikanski sporazum

Vlada je kljub nasprotovanju koalicijske stranke Združene liste sprejela »na veliki četrtek« pogajalska izhodišča za sklenitev sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem. Glavno jedro nesporazumov je predvsem pri urejanju vprašanj s področja šolstva in kulture. Prav tako

pa tudi glede spoštovanja in zavezanosti Cerkve na Slovenskem glede razmerja med cerkvenim (kanonskim) pravom in pravnim redom države Slovenije. Omenjeno vprašanje je nekoliko zamajalo odnose v koaliciji. Je pa res, da to ni ne prvo in zagotovo tudi ne zadnje vprašanje, kjer se štiri koalicijske stranke razhajajo. Omenjeni sporazum je po mnenju politike izjemnega pomena pri vključevanju Slovenije v EU.

A. K.

MANŠINSKI MEDIJI

ORF in manjšinski programi

Novi zakon o ORF, ki ga najavlja koalicija FPÖ-ÖVP, v besedilu prvič izrecno upošteva jezike priznanih manjšin v Avstriji kot programsko nalogo. Obseg deleža manjšinskih jezikov v programih je treba določiti vselej ob koncipiranju letnega okvirnega programa, potem ko je bilo posvetovanje s svetom

občinstva (zdaj še zastopstvo poslušalcev in gledalcev). Poleg tega je v osnutku zakona zapisano, da je treba »po možnosti« skrbeti za regionalne oddaje za Hrvate in Slovence.

Obenem pa je v osnutku zapisano, da se ORF od teh zakonsko določenih obveznosti »odkupi« in sicer tako, da oddaja na frekvencah privatnih oddajnikov, zato pa se zniža obveznost ORF za oddajanje programov v manjšinskih jezikih na svojih frekvencah.

ZBOROVSKA AKADEMIJA ZA BOROVLE

To je politično vsiljena zadeva

Načrt o zborovski akademiji v Borovljah je tudi pri obeh slovenskih kulturnih centralah naletel na odpor.

Poslovodja SPZ Janko Male: Akademija je politično vsiljena zadeva, ki jo Borovlje odklanjajo.

Za akademijo ni objektivne potrebe, ker te potrebe in zahteve na deželni ravni z vsemi potrebnimi ponudbami pokrivajo na eni strani Konzervatorij in Kärntner Musikschulwerk, na drugi strani pa Slovenska glas-

bena šola. Izobraževalna ponudba za zborovsko petje je zadostna.

Osnovno vprašanje pa je v tem, da naj o potrebah občine Borovlje ne odločajo centralistični politični organi, ampak v demokraciji je uzus, da o tem odločajo občinski forumi. Ti pa so svoje mnenje jasno povedali.

Tajnik KKZ Nužej Tolmajer pa je dejal:

Za ponudbe kot je zborovska akademija je najbolj poklican in primeren deželni konzervatorij. V boroveljskem primeru pa imamo opravka s politično odločitvijo in ne s strokovno. Borovlje so, če odmislimo ostalo, tudi geografsko in prometno čisto na robu in že zato, ter zaradi manjkajoče infrastrukture.

F R E I H E I T L I C H E

Ferlacher Nachrichten

An einen Haushalt • P.b.b. • Eine Aussendung der FPÖ-Ortsgruppe Ferlach • 4. Jahrgang • Nr. 4

Chorakademie: LH Dr. Jörg Haider gibt Ferlach eine große Chance!

Die aus den Mitteln der Abstimmungsspende zu errichtende Chorakademie wäre eine große Chance für die...

Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani je 10. aprila na tiskovni konferenci v prostorih Zemljepisnega muzeja poleg knjige njihove sodelavke Marije Jurić-Pahor »Narod, identiteta, spol«, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska, predstavil še štiri lastne publikacije, in sicer Razprave in gradivo št. 36/37, Zbornik referatov s posveta »Živeti z mejo«, knjigo o urejanju medetničnih odnosov v Lendavi in knjigo o rezultatih primerjalnega projekta, ki je potekal v Sloveniji, Ukrajini in Estoniji.

Knjigo koroške Slovenke dr. Marije Jurić-Pahor, ki je bila do sedaj predstavljena že v Trstu in Šentjanžu v Rožu, je tokrat predstavila profesorica Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani dr. Mirjana Nastran-Ule, somentorica avtoričine doktorske naloge. Ker smo knjigo na tem mestu že predstavili, naj dodam le, da je Mirjana Nastran-Ule, ki se ukvarja s sodobnimi identitetami, predstavitev zaključila z besedami, da se z dilemami današnjega časa, ki posamezniku »diktira« svojo budo izbir in možnost sprememb, lažje spopadajo ljudje, ki se že od malega v svojih okoljih srečujejo z večnacionalnostjo in večkulturnostjo, kar velja tako za koroške kot tržaške Slovence.

Razprave in gradivo

Kot prvi je v Razpravah in gradivu št. 36/37 objavljen slavnostni govor, ki ga je imel Janko Pleterški ob proslavi 75-let-

Nove publikacije Inštituta za narodnostna vprašanja

nice Inštituta za narodnostna vprašanja. Direktor Inštituta Mitja Žagar v članku »Ali je možno razkleniti začarani krog?« piše o strategijah in konceptih za upravljanje in razreševanje etničnih konfliktov. Pod prispevek »Osimo pred sukcesijo in po njej«, ki se ukvarja s stališči italijanskega desnega opozicijskega bloka in spremenjeno italijansko vzhodno politiko po osamosvojitvi Slovenije, se je podpisal Branko Jazbec. Marija Jurić-Pahor v »Prispevku k semantiki 'Nekropole'« analizira roman »Nekropolis« tržaškega Slovence Borisa Pahorja, v katerem pisatelj podoživlja grozo koncentracijskih taborišč. Sodelavec INV Samo Kristen podaja »Nekaj pogledov na vprašanje nadaljnje veljavnosti avstrijske državne pogodbe in slovenskega nasledstva statusa sopolisnice pogodbe«. Vsebina prispevka Bojana Brezgarja »Avstrija pod drobnogledom? Saj ni zares ...«, je namenjena oceni odnosa do manjšin, ki ga vsebuje poročilo »treh modrecev«. Jernej Zupančič piše o »Slovincih na Madžarskem«, ki so med etnično najbolj ogroženimi slovenskimi skupnostmi v zamejstvu in v katerem med drugim poudari spremembo funkcije pripadnikov »manjšin«, ki so se iz »prikritega sovražnika« v sodobnih družbah oblikovali v povezovalce med državami. »Prostovoljne in prisilne migracije kot orodje spreminjanja etnične strukture na območju

držav naslednic nekdanje Jugoslavije«, je naslov prispevka Matjaža Klemenčiča. Vera Klopčič v prispevku z naslovom »Romi – evropska manjšina« piše o različnih oblikah socialne, politične in kulturne izključenosti, s katero se srečujejo Romi v vseh evropskih državah. Članek Renate Mejak »Medčasovna analiza pogledov Lendavčanov na sosednjo Madžarsko«, je vsebinsko nadaljevanje prispevka, objavljenega v prejšnji številki revije. Kot naslednji je objavljen skrajšan prispevek Felicite Medved »Politika migracij in azila v transgresiji Evropske unije«, ki ga je januarja letos avtorica predstavila v Cankarjevem domu v Ljubljani v okviru cikla »Migracije in evropska integracija«. Mirjam Polzer Srienz se v svojem članku ukvarja z »Reprezentacijo in participacijo etničnih skupin v zakonodajnih organih«, ki sta za njihovo de facto enakopravnost temeljnega pomena. Namen prispevka Fernanda de Varennesa z Murdoch University v Avstraliji z naslovom »Pravice jezikovnih manjšin z vidika mednarodnega prava« je ugotoviti, kje in kako lahko temeljna človekova pravica do nediskriminiranosti vpliva na jezikovne prioritete in politiko. Klemen Jelinčič z Univerze v Tel Avivu v članku z naslovom »Samoodločba Inuitov« obravnava zgodovinski razvoj Inuitov in vprašanje politične in legalne samoopredelitve različnih inuitskih skupin.

Zbornik referatov s posveta Živeti z mejo
Znanstveno srečanje Živeti z mejo na temo »Materinščina, dejavniki osebne in skupnostne narodnostne identitete« je bilo junija 1998 v Murski Soboti, udeleženci pa so bili iz Slovenije, Avstrije, s Hrvaške in z Madžarske. V uvodnem poglavju je med drugimi objavljen tudi prispevek akademika prof. dr. Antona Vratuše, predsednika Odbora Slovenske akademije znanosti in umetnosti za preučevanje narodnih manjšin. V prvem delu zbornika so objavljeni referati na temo »Kulturni dosežki manjšine, zlasti v funkciji ohranjanja materinščine«, v drugem pa prispevki udeležencev Okrogle mize na temo »Ali je opuščanje materinega jezika manjšin mogoče zaobrniti in kako?«, ki jo je vodila prof. dr. Albina Nečak-Lük.

Raziskavi o medetničnih odnosih v mešanih skupnostih

Prof. dr. Albina Nečak-Lük je predstavila rezultate dveh raziskav o medetničnih odnosih v mešanih skupnostih. Prva se nanaša na medetnične odnose in etnično identiteto v slovenskem etničnem prostoru, v njej pa so objavljeni rezultate raziskave, ki je potekala v Lendavi, in v kateri so raziskovalci želeli izvedeti čim več o značilnostih življenja v Lendavi, pogledu na narodno pripadnost in narodnostno opredeljevanje, ovrednotenju kulturne dejavnosti, stališčih do sredstev mno-

žičnega obveščanja, mnenju o dvojezičnem poslovanju in položaju slovenskega in madžarskega jezika, stališču do dvojezičnega modela vzgoje in izobraževanja in o pogledu na položaj madžarske narodne skupnosti. Druga knjiga z naslovom »Managing the mix thereafter: Comparative research into mixed communities in three independent successor states«, ki jo je predstavila prof. dr. Albina Nečak-Lük, je izšla v angleškem jeziku in vsebuje rezultate primerjalnega evropskega projekta, ki se je v etnično mešanih skupnostih treh neodvisnih nasledstvenih držav – Slovenije, Ukrajine in Estonije – začel leta 1997.

Irena Destovnik

Vabilo na tradicionalno majniško potovanje v spomin Janeza Weissaa

POLJSKA – KRAKOV

od 14. do 18. maja 2001

Natančen program lahko dobite pri Milki Kokot, tel. 0463 / 51 43 00-40, kjer se lahko tudi prijavite! Prisrčno vabljeni!

KAR SI MORATE OGLEDATI

Srednjeveško mesto Breže

V soboto, 28. aprila, se bodo odprla vrata deželne razstave v Brežah (nem. Friesach). Predvidoma bo to zadnji velik projekt deželne vlade na tem področju, ki je na ta način podprla že nekaj občin, hkrati pa nudila stotisočim obiskovalcem

izredna doživetja ob spoznavanju regionalne in nadregionalne kulturne, socialne in gospodarske zgodovine. Razstava bo trajala do 28. oktobra.

Razstava poteka pod geslom »Mesto v srednjem veku« in mesto Breže so pre-

destinirane za tak prikaz, saj so eno redkih mest, ki ima še popolnoma ohranjeno srednjeveško obzidje vključno z jarkom, v katerem je še danes voda. Prav tako lepo je ohranjen srednjeveški značaj mestnega jedra, trga, na katerem stoji eden najlepših vodnjakov na Koroškem, ki ga je bil postavil salzburški nadškof Leonard Hodiški okoli leta 1500 na gradu na Plešivcu (Tanzenberg), od koder so ga prepeljali kasneje v Breže.

Za razstavo so renovirali nekdanjo kaščo »Fürstenhof«, poslopje, kjer je bila žitnica in kjer so pobirali davke in druge dajatve podložnikov. (Ob renoviranju so odkrili celo freske!)

Iz držav po vsej Evropi je vodstvo razstave (poseben oddelek pri deželni vladi) zbralo zanimive eksponate in obiskovalci se bodo lahko seznanili z načinom življenja v srednjem veku (srednji vek je doba neko med 8. in 15. stoletjem, torej do renesanse). Prikazali bodo nekdanje obrti, denar, način poslovanja, pa tudi tedanje družinsko življenje, način oblačanja, jedila, zdravništvo, glasbo, odnos do smrti, pobožnost itd.

Posebno poglavje se ukvarja z razvojem oz. začetki mest, s cerkvijo, socialnim redom in srednjeveškim pravom. Veliko

Petrova cerkev iz 9. ali 10. stoletja

prostora je namenjeno tudi vojaštvu, saj so bile te večšine življenjskega pomena. V razstavo pa je nekoliko vključeno tudi mesto in ne čudite se, če vas bodo v gostilnah postregli v

nenavadni opravi, z nenavadnimi jedmi in – brez vilic, kajti v srednjem veku jih še niso poznali!

O razstavi in njenih posebnostih bomo še poročali.

Simbol razstave: srednjeveško mesto Breže in dvorni norec

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ MÄRKA LIPUŠA

Eksperimentalno seciranje dejstev skozi lečo

Da je fotografija tudi umetnostna zvrst in ne le kratkočasno zabavno tratenje časa ali pa važen privesek za dokumentiranje družinskih dogodkov, se v koroško zavest le poča-

nih fotografskih šol in simpozijev, od torka, 17. aprila, naprej razstavlja v galeriji »Koroška« v deželni vladni.

Posebej za razstavo je prispel iz Londona, kjer trenutno živi in

ne čar prvotnega, obogaten s čarom nečesar povsem novega.

Odprtje torkove razstave je privabilo mnogo občinstva, in seveda je prav izrazni razpon v fotografiji spodbujal ljudi k diskusiji o fotografski umetnosti. Kajti odstopanja med podobicami v zasebnih albumih in med razstavljenimi slikami, oboje se imenuje fotografija, so gledalce prav silila v pogovor o smislu oziroma nesmislu fotografiranja.

Razstava Marka Lipuša je mišljena kot uvod v letošnji kulturni teden koroških Slovencev, ki ga v sodelovanju z obema kulturnima centralama koroških Slovencev pripravlja Biro za slovensko narodno skupnost. Njegov vodja Karl Hren je svojega znanega soobčana prav prisrčno pozdravil. V imenu galerije je spregovoril njen upravnik dr. Wunsch, predsednik NSKS Bernard Sadovnik je izrazil željo, da bi biro še več naredil za sožitje v deželi, razstavo pa je odprl deželni glavar Haider. Za glasbeni okvir sta poskrbela brata Vauti iz Šmihela.

Franc Wakounig

Marko Lipuš, stopnišče in fotografije v ozadju

si prebija. Za nekatere, kot so to Marko Lipuš, gotovo prepočas, zato je šel po svetu, da se je tam lahko razvijal in zdaj razvija svoje fotografske koncepte.

Marko Lipuš, maturant slovenske gimnazije, sicer pa doma na Selu pri Žitari vasi, absolvent in obiskovalec mednarod-

se virulentno ukvarja s fotografijo. Njegova smer je eksperimentalna, ko posnetek tako dolgo secira in razstavlja skozi lečo, da je prepoznaven le še s pomočjo odtenkov, senc ali pa delčkov, pa vendarle zategadelj ne izgubi svoje prvinske izpovednosti. Predvsem pa mu osta-

Nekaj misli pri branju Merkačevega »trlopitipitoptopa«

Tretja Merkačeva pesniška zbirka je temeljito premišljen in domišljen, nevsihljiv katikizem v človeški zavesti, podzavesti in nezavesti ter o trajanju minevanja.

Avtor je dal pečat svojega študija psihologije, ponekod za pojmovanje lirike skoraj nekoliko prekrempko znanstven – tja do »previškane omame« (na str. 16) in »na pragu iz bolnišnice« (str. 24). Izredno pesniška pa je že kar njegova uvodna hvalnica duševno-telesni ljubezni, himnično razpoloženska slika veselja z življenjem, s svetlobo hrepenečega jutra.

Medtem ko je faktura pesniške zbirke tja do 16. strani nekakšna avtopsihna analiza pesnikovih ustvarjalnih struktur in si bralec zaželi v pretresanju njegove duševne arhitekture vpletenosti kakega živega (ženskega) bitja zunaj ustvarjalca, je v presenečenje bralčevu (na str. 16) natisnjena že zgoraj imenovana »previškana omama« prepričevalen primer globoko intimne lirike – ne samo zaradi »pogumnega« izbora kopolacijskega sižija, ampak tudi po rahločutni stilizaciji: enkrat v koroški slovenski poeziji, pa gotovo ne samo v slovenski.

Prav tako živ, presenetljivo življenjski je potem trenutek »na pragu iz bolnišnice«: po kemoterapevtskem navideznem bivanju se iz mrtvenja resnično »na vsem lepem« razgreje in razigra v spodbudni ritem vesele vrnitve v rimani objem ljubljene družinice vznemena himna življenju! Njegove aforistično uglasene

pesmi kakor »nesramnosti« (str. 47) so jezikovno sočno socialno kritične, a zavestno minevanja ne vznemirja samo avtorja, temveč – dandanašnji – vse prebujeno človeštvo, mrgoleče v apokaliptično grozečem turbokapitalizmu nenasitnih koncernov; neke filozofske so bogate z metaforami (npr. »orjemo«, str. 48/49) ali pesem »o« (str. 50), vrh pesniške zbirke pa je zavestno uporno »vzravnavanje« (str. 52), medtem ko mu je z »resničnostjo reflektivne zavesti« uspel filozofski vzpon (str. 54). Liričen draguljček je »poletje« (str. 60), »uravnovesiti vajeti« (str. 66) dinamični panoptikum človekovega vsakdanjega življenja in nehanja: tudi v zadnjih treh verzih bi se bil lahko stilno dosledno izpovedal z nedoločniki, ali še bolj kar v celo pesnitvi.

Spremna beseda Miha Vrbinca je jedrnatost objektivna, ko pravi, da obe Merkačevi pesniški zbirki (»Odenki razbolele resničnosti« ter »Našisti«) nista ostali brez vpliva na tretjo (namesto »obe« pravilno »nobena«) Merkačevih pesniških zbirk.

Avtorjev duševni svet bridkih preizkušenj ni samo osebno preživljen, temveč mu daje skupaj s svojevrstnim temperamentom poseben čar poetske svežosti. To ni poceni besedičenje, ni želja po lahkotni pozitivistični zabavi in užitku, temveč upoštevanja in spoštovanja vreden notranji napor, potreben za izvršitev umetnine.

Kar me posebno prijetno preseneča, je Merkačeva sla po

vztrajanju kljub vsem doživetim nizkotnostim, saj zmeraj spet zatraja v svetlikanje dnevo »in« »dejanja« pušča za vzorce bivanja«, se zmeraj spet vzpenja in »se spoprijema z izzivi žilavo, preudarno ...«.

Kakšna močna volja ga je z bistrim razumom prodreti skozi vse depresivno nižavje v spodbuden vpogled v skrivnostno premišljenost.

Naj navedem za zaključek teh misli – zlasti mladim bralcem in bralcem v razmišljanje – že omenjeno pesem

na pragu iz bolnišnice

sonce pozimi bolj skopo greje
po kemoterapiji vsakdo celice šteje
osrečujoči so topli žarki februarja
in trombociti ko telo jih spet obnavlja
bela krvna telesa v odporosti se urijo
da virusi in mikrobi jo hitro odkurijo
in dotik je spet dotik roka te poboža
objem poljub življenje te obkroža
spet je čas prislunhiti petju
spet je čas počesati otrokom lase
spet je čas za vsakdanji žvenket žlic
spet je čas pomisliti na svet in nase

Janko Messner

UMRLA JE INGE FREUND

Odšla je velika humanistka

Vnoči na krstnico, to je veliko soboto, je umrla Inge Freund, znana celovška gale-ristka in družbenopolitična delavka.

Spomin nanjo, na to krhko in visoko žensko s plemenitimi potezami, sega v otroška leta. Njen mož je bil takrat eden od redkih zdravnikov naokoli. Tudi mi smo hodili k njemu oziroma je on prihajal k nam, kadar je bilo treba.

Pozneje so se poti razšle, in ponovno sem jo srečal na koncu 70. let prejšnjega stoletja, ko smo v Celovcu pripravljali Oktobrsko areno. V prostorih njene galerije v celovški Wiesbadenarci je bilo mnogo sestankov, srečanj in diskusij. Na njih in z njimi smo skušali prebiti koroško ožino, led predsodkov in deželno politično in mentalno dogmo superiornosti večine ter inferiornosti manjšine. To je še danes težavno početje, takrat, le nekaj let po tafelsturm ter preštevanju manj-

šine in v zli ter svinčeni zarji napada na šolstvo pa je bilo še huje. Inge Freund je takrat, tako kot prej in pozneje, vedela, kje je njeno mesto: na strani umetnosti, na strani humanizma, na strani njenih slovenskih sosedov, na strani tistih, ki nimajo oblasti. Bila je ena od tistih osebnosti v tej deželi, ki je vselej in povsod jasno nastopila proti vsakršnemu pojavu političnega in vsakdanjega fašizma, in morada je prav zato v tej deželi, ki ima s krvjo pisano mejo, vselej stala ob strani, nikoli pa ne na obrobju. Kjer je bila ona, je bila sredina.

Na tej strani je vedno stala in bila, in to s ponosom, samozavestno, odločno. Prav to, da se ni spajdašila z oblastjo, jo je delalo tako močno, zategadelj je bila tako ugledna in spoštovana. Konec koncev so jo morali spoštovati tudi njeni nasprotniki in neprijatelji.

Pred kratkim je Inge Freund umrla. Za vselej je utihla preudarna žena. Naj se spočije v deželi, ki jo je imela rada do dna srca in ki ji je toliko dala. Hvala za vse, Inge Freund.

Franc Wakounig

LIUBNO OB SAVINJI

Potice v dežju

V turističnem kraju Ljubno je vsakoletni »žegen« prava prireditve in tudi letos se je zbrala velika množica, kljub temu, da je bilo precej mrzlo in je deževalo kot iz škafe. Velikonočni praznik je hkrati etnografska prireditev, ki privablja tudi turiste od blizu in daleč.

PRIREDITVE

PETEK, 20. 4.

- TINJE, v domu
- 18.00 Seminar »Uravnovešen, dinamičen, aktiven«. Vodi prof. dr. Valentin Wulz; seminar traja do 22. aprila, do 16.30 ure
- ŠENTJAKOB, farna dvorana – SPD Rož, SPZ
- 20.00 Gled. predstava »Solaris«; igra tear trotamora; režija: M. Štikar
- ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD Zarja
- 20.00 Koncert »Lipa zelenela je ...«

SOBOTA, 21. 4.

- TINJE, SODALITAS
- 19.30 »Sola in učiteljstvo pri narodovanju koroških Slovencev.« Predava dr. Teodor Domej
- ŠENTJAKOB, farna dvorana – SPD Rož, SPZ
- 20.00 Gled. predstava »Solaris«; igra tear trotamora; režija: M. Štikar
- ŠKOFIČE, ljud. – SPD Edinost
- 20.00 Glasbeni večer. Sodelujejo: MoPZ Trta, Nonet »Vasovalci«, trio prečnih flavt slovenske glasbene šole

NEDELJA, 22. 4.

- PLIBERK, kulturni dom – KKZ, Mlada Podjuna
- 14.30 Srečanje otroških in mladinskih zborov
- ŠENTJAKOB, farna dvorana – SPD Rož, SPZ
- 14.30 Gled. predstava »Solaris«; igra tear trotamora; režija: M. Štikar

PONEDELJEK, 23. 4.

- CELOVEC, knjigarna Naša knjiga, Paulitschg. 5-7 – Naša knjiga
- 18.30 Pridni otroci? – Nasilje v ogledalu mladinske literature; literarni večer z avtorico in prevajalko Sonjo Wakounig

SREDA, 25. 4.

- ŠENTJANŽ, k & k
- 9.00 Literarna delavnica s pesnikom Gustavom Janušem. Sodelujejo: Glavni šoli Vetrinj in Borovlje ter OŠ iz Ljubljane

LJUBLJANA, Svetovni slo. kongres – Mohorjeva založba Celovec

- 19.00 Predstavitev knjige »Bodi, kar si« avtorja Vinka Ošlaka z okroglo mizo. Sodelujejo: Vinko Ošlak, Magdalena Tovornikova, Marjan Sturm, Rudi Vouk in Gorazd Kocijančič. Moderira Mateja Bizjak z Radia Ognjišče.

ČETRTEK, 26. 4.

- ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k – SPZ
- 18.00 Predstavitev knjige Maje Haderlap »Med politiko in kulturo«
- VETRINJ, dvorana fresk – KKZ
- 19.30 Pevski recital; nastopata Waltraud Hoffmann-Mucher (alt) in Frank Bernard (klavir)
- ŠENTJANŽ V ROŽU, k & k
- 20.00 Gled. predstava »Prizori iz zakonskega življenja«. Gostuje Mestno gledališče ljubljansko

PETEK, 27. 4.

- ZAHOMEC, športna hiša – SPD Zila
- 20.30 Koncert Primuš Sitter & O. Groenewald Newnet

SOBOTA, 28. 4.

- ŽVABEK, gost. Hafner – KPD Drava
- 20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: otroški zbor Žvabek, Pevsko-instrumentalna skupina Žvabek,

- Oktet Suha, Tamburaški ansambel Tamika iz Železne Kaple
- SELE-BOROVNICA, gostilna Terkl – Alpski klub Obir
- 20.30 Srečanje ansamblov

NEDELJA, 29. 4.

- SELE, farni dom – KKZ, PD Sele, KPD Planina, SPD Herman Velik
- 14.30 srečanje otroških in mladinskih zborov

GORNJA VAS, gostilna Hafner – KPD Drava

- 20.00 Vigredni koncert. Sodelujejo: Tamburaška skupina Tamika, Oktet Suha, Pevsko-instrumentalna skupina KPD Drava, igralska in otroška skupina KPD Drava

PONEDELJEK, 30. 4.

- DOBRLA VAS, kulturni dom – SPD Srce
- 20.00 Pepej Krop & friends in VOX

SOBOTA, 5. 5.

- PLIBERK, kulturni dom – SPD Edinost, MePZ Podjuna, MoPZ Kralj Matjaž, Vox, KPD Drava, KKD Vogrče, SPZ

- 20.00 Monodrama »Rekviziter«. Nastopa Bogomir Veras

ŠKOCJAN, kulturna dvorana Kassl – KD Škocjan in SPD Vinko Poljanec

- 20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: otroški zbor SPD Danica, NOMOS, Oktet Suha, MoPZ Vinko Poljanec

NEDELJA, 6. 5.

- ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – SPD Danica
- 19.30 Komedija »Vaja zbor«. Gostuje SLG Celje

TOREK, 8. 5.

- CELOVEC, Musilova hiša
- 19.40 Branje Borisa Pahorja

PRAZNUJEJO Helena Wuttej iz Pogrc – 80. rojstni dan; Justina Posegger iz Vogrč – rojstni dan; Necoje Taupe iz Šmiklavža ob Dravi – 80. rojstni dan; Erika Picej iz Grabalje vasi – rojstni dan; župnik Tomaž Holmar z Obirskega – 96. rojstni dan; Jurij Preinig iz Grabalje vasi – rojstni dan; Jurij Sturm iz Mokrij – rojstni dan; Peter Stern iz Stare vasi – rojstni dan; Franci Krušič iz Velinje vasi – rojstni dan; Angelika Polesnig iz Vogrč – 21. rojstni dan; Franc Pernat z Bistrice nad Pliberkom – rojstni dan; Hilda Jammer iz Večne vasi – rojstni dan; Adolf Hütter z Bistrice nad Pliberkom – rojstni dan; Martina Polanc iz Dvora pri Šmihelu – rojstni dan; Apolonija Žmaucer iz Štebna – 75. rojstni dan; Katarina Paintner iz Suhe pri Podgorjah – rojstni dan; Mirko Janežič iz Šentjakoba – rojstni dan; Marica Dovjak in Jurij Male iz Sel – rojstni dan; Zofi Male s Kota v Selah – rojstni dan; Vida Grabner iz Borovelj – rojstni dan; Brigita Pasterk iz Dobrle vasi – 27. rojstni dan; Marija Smrtnik iz Kort – rojstni dan; Doris Ogris iz Podna – 31. rojstni dan; Karl Samonig iz Beljaka –

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletekst 299

ČE 19. 4. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 20. 4. ■ 18.10 Križev pot

SO 21. 4. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi ...

NE 22. 4. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena

PO 23. 4. ■ 18.00 Kratki stik

TO 24. 4. ■ 18.10 Otroški spored

SR 25. 4. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 22. 4. ■ 13.30 ORF 2 • Uveljavljanje odškodnin za prisilno delo po nemškem zakonu o skladu »Spomin, odgovornost, prihodnost« in avstrijskem »Skladu za spravo, mir in sodelovanje«. • Mladi ustvarjalci srečajo umetnika: Pri zanimivem projektu ljudske šole v Borovljah ustvarja slikar Rudi Benetik z mladimi. • »Pogled dlje«: Gledališki abonma 2001 centra k & k v Šentjanžu in Slovenske prosvetne zveze – projekt EU za izboljšanje jezikovnega znanja. • Sredi Krasa je nadvojvoda Karl v 16. stoletju ustanovil kobilarno, zasadil številne lipe in začel križati andaluzijske žrebce in kobile z domačimi konji

PO 23. 4. ■ 4.00 ORF2 16.00 TV SL01 (Pon.)

Vsebinsko slovenskega televizijskega sporeda lahko preberete tudi na ORF-teletekstu, stran 299.

internet: <http://volksgruppen.orf.at>

SLOVENSKA GOSPODARSKA ZVEZA vabi na

INFORMATIVNI POSVET na temo

EU-programi Interreg III, Leader+ in Ziel 2, vsebine in prioritete za novo obdobje 2000–2006.

TERMIN:

25. 4. ob 19. uri v Sodalitas, Tinje. Predhodna telefonska prijava na 0463/508802 zaželena.

Na posvet so vabljeni vsi, ki se zanimajo za prijavo projektov.

Podane bodo tudi osnovne informacije o postopkih prijave in višini podpor.

rojstni dan; mag. Rudi Štukelj iz Vasje vasi – rojstni dan; inž. Tonči Schlapper iz Šentjakoba – rojstni dan; Simona Rovšek iz Holbič – rojstni dan; Julij Iskra iz Čahorč – rojstni dan; Folti Cidaj iz

Železne Kaple – rojstni dan; mag. Kristijana Ogris z Moščenice – rojstni dan;

Za posredovanje imen slavljenk in slavlencev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-50)
E-mail: sonja.wakounig@slo.at
Tajništvo Urška Brunnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI
Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklja

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 20. 4. ■ 10.00 Kalejdoskop / News Flash 11.00 BBC News 11.06 Tedenski obzornik 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Zrcalo kultura 18.00 Otroški kotichek: Male modrosti 18.15 Govorim – govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Proud to be Loud 20.00 BBC News 20.06 The Teen Beat Attack / DJ Line 22.00 Rdeči boogie / glasbeni magazin 23.00 Ta mera (pon.) 24.00 Soundtrack tedna: Gladiator 1.00 Glasba – jazz/world

SO 21. 4. ■ 10.00 Forum 11.00 BBC News 11.06 Labirinti sveta 11.30 Campus 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Svet je vas 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru (pon.) 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Sista 24.00 Glasba – jazz/world

NE 22. 4. ■ 10.00 Evropa v enem tednu 11.00 Literarna kavarna 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 12.30 Spezial: Abenteuer Erziehung 18.00 Rdeči Boogie (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 The Rest of the Day 22.00 For Those About to Rock 24.00 Glasba – jazz/world

PO 23. 4. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Zdrava ura: dr. Franz Inzko 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Druga glasba: Slovenski interpreti 18.00 Otroški kotichek: Male modrosti 18.45 Poročila 19.00 Sto decibelov 20.00 BBC News 20.06 Take the Jazz Train 22.00 Context XXI 23.00 Zrcalo kultura (pon.) 24.00 Forum (pon.) 1.00 Glasba – jazz/world

TO 24. 4. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Koroška vadi pogovor 11.00 BBC News 11.06 Govorim – govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 V pogovoru 18.00 Otroški kotichek: Male modrosti 18.30 Na dan z besedo 18.45 Poročila 19.00 SchülerInnenradio: BMZ Spittal 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Campus (pon.) 22.00 Literarna kavarna (pon.) 23.00 Vešča / Nachtfalter 0.30 Glasba

SR 25. 4. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Na dan z besedo 11.00 BBC News 11.06 Literatura je dogodivščina 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Po Koroškem 18.00 Otroški kotichek: Male modrosti 18.15 Govorim-govoriš (pon.) 18.45 Poročila 19.00 Izven zakona 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio / Hip Hop 22.00 Mad Force / Hip Hop 24.00 Spezial (pon.): Europa von unten 1.00 Glasba – jazz/world

ČE 26. 4. ■ 10.00 Kalejdoskop 10.30 Koroška vadi pogovor 11.00 BBC News 11.06 Govorim – govoriš 12.00 Poročila 12.07 Na današnji dan 12.13 Divan 13.00 Ta mera – ženski magazin 18.00 Otroški kotichek: Male modrosti 18.30 Na dan z besedo 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Glasba 22.00 Svet je vas (pon.) Kap Verde 23.00 Sto decibelov (pon.) 24.00 Glasba – jazz/world

Christof Cesnovar, bivši dijak slovenske gimnazije v Celovcu, je na dunajski univerzi zaključil študij prava. Mlademu magistru iskreno čestitamo!

ZGODOVINSKA PONUDBA SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE IN K & K CENTRA

Abonma »Pogled dlje« za jezikovno globino, širino in dlje

Oder je na Koroškem slej ko prej pomembna in nepogrešljiva jezikovna šola. Zato je tem bolj hvalevredno, da sta se Slovenska prosvetna zveza in k & k center v Šentjanžu prav v mednarodnem letu jezikov odločila za ponudbo, ki je doslej med koroškimi Slovenci v tej obliki ni bilo.

To je gledališki abonma »POGLED DLJE«, ki za letos in prihodnje leto vsebuje po šest predstav slovenskih vrhunskih gledališč.

S to ponudbo SPZ nadgrajuje in razvija utečeno obliko ponudbe sicer rednih, a kljub vsemu le redkih ter posamičnih gostovanj poklicnih gledaliških hiš iz Slovenije in Trsta. Najdaljšo tradicijo takih gostovanj ima vsekakor gledališki dan KKZ 8. decembra v celovškem mestnem gledališču.

Evropska dimenzija ponudbe

Izkušnje, pa tudi razvoj ljubiteljske odrske dejavnosti med koroškimi Slovenci pa kažejo in narekujejo, da potreba oz. žeja po vrhunski gledališki izvedbi v slovenskem jeziku presegata doslejšnjo prakso gostovanj.

Tako je v sodelovanju z Evropsko komisijo za razvoj in zaščito regionalnih in manjšinskih jezikov nastal abonmajski projekt »POGLED DLJE«, ki poleg gledaliških predstav vse-

buje še vrsto drugih zanimivih točk. A gremo lepo po vrsti:

Abonma »Pogled dlje« teče dve leti.

Letos, v letu 2001, je na sporedu šest gledaliških predstav, ki jih bojo v celoti oblikovala gledališča iz Slovenije in Trsta.

Drugo leto, leta 2002, je prav tako načrtovanih šest predstav, od teh pa bi vsaj ena bila lastna koroška produkcija.

Borut Alujevič, SLG Celje

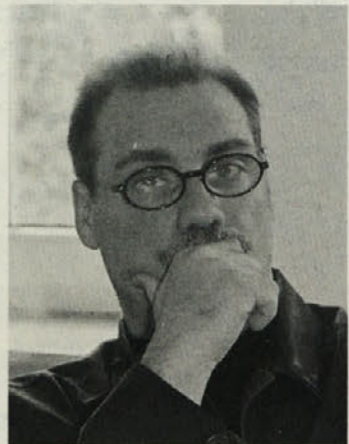
Nosilca projekta sta trdno prepričana, da bo drugo leto vsaj ena predstava izvedena v celovškem mestnem gledališču.

Poleg tega so v projektu zaobseženi še natečaj za najboljšo gledališko kritiko ter gledališka in literarna delavnica.

V središču je jezik

Gledališka delavnica je predvsem namenjena nadaljnjemu

izobraževanju koroških ljubiteljskih igralcev, v literarni delavnici pa naj bi dvojezične šole sodelovale s slovenskimi šolami na Poljanah in v Žirovnici. Ta medšolska izmenjava naj bi po eni strani pospeševala in bogatila jezikovno znanje koroških šolarjev, hkrati pa je velika prilika in priložnost za krepitev prekomejnega sodelovanja v evropskem duhu.

Marko Sosič, SSG Trst

Natečaj za najboljšo kritiko je namenjen mladinkam in mladincem med 14. in 18. letom. Sodelovanje je povezano z obveznim ogledom štirih predstav v abonmajski ponudbi ter z gledališko kritiko le-teh. Posebna žirija bo kritike ocenjevala in najboljšo izbrala. Prve tri izbrane kritike bojo nagrajene.

Niz šestih predstav

Prva predstava v sklopu abonmaja »POGLED DLJE« bo v četrtek, 26. aprila 2001. V k & k centru v Šentjanžu se bo ob osmih zvečer dvignila zavesa nad »Prizori iz zakonskega življenja« Ingmarja Bergmana. Brezsočutno odslikavo večnega nasprotja med moškim in žensko bo prikazalo Mestno gledališče Ljubljansko.

Zatem se bojo predstave zvrstile v rednih presledkih vse tja do novembra tega leta. Predstave bojo ali v k & k centru ali pa v ke (klagenfurter ensemble) v Celovcu.

17. maja 2001 bo v k & k centru gostovala SNG Ljubljana-Mala drama z »Naključnim človekom« Yasmine Reze.

V ke-Celovec bo 7. junija 2001 gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z

Popravek

V velikonočni izdaji Slovenskega vestnika (štev. 15/2001/ stran 5) se nam je v članku »Med prvimi, ki so se postavili nacizmu po robu« pri letnicah žal zapletlo. Druga svetovna vojna se seveda ni začela leta 1938, pač pa leta 1939. Pozornim bralcem se zahvaljujemo za opozorilo. Hvala.

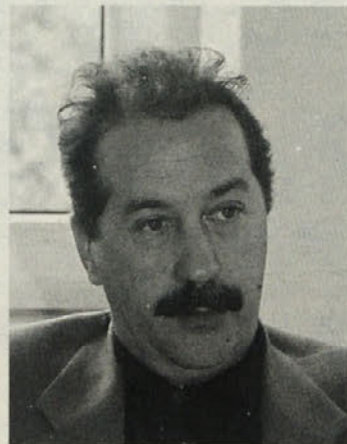
Uredništvo

»Alisa, Alisa« Dragice Potočnik.

Isto gledališče bo 20. septembra 2001 v k & k centru prikazalo »Markizo de Sade« japonskega avtorja Jukia Mašime.

V abonmajskem sklopu sodeluje tudi Slovensko stalno gledališče v Trstu. 11. oktobra 2001 bojo Tržačani v k & k centru gostovali s predstavo »Devetsto« italijanskega avtorja Alessandra Bariccia.

Zadnja predstava v tem letu pa je predvidena v mesecu novembru. Točen datum še ni določen. Na sporedu bo »ART« Yasmine Reze, nastopila pa bo

Boris Kobal, SNG Ljubljana

SNG Ljubljana-Mala drama v prostorih ke v Celovcu.

Besedo naj ima BESEDA

Abonmajski projekt »POGLED DLJE« sta SPZ in k & k center skupja s predstavniki sodelujočih gledališč predstavila te dni širši javnosti. Umetniška vodja k & k centra Trude Wieser Moschitz in pobudnica abonmajskega projekta, je v že v okusno oblikovanem programskem zvezku zapisala, da je kakovost edina možnost za ohranitev slovenskega jezika na Koroškem. Namen projekta je izboljšati jezikovno situacijo slovenščine na Koroškem ter hkrati dvigniti ugled slovenščine pri nemško govorečem soseščanin in tako doseči njeno kulturno vrednotenje.

Borut Alujevič, ravnatelj Slovenskega ljudskega gledališča v Celju in dober poznavalec koroške gledališke scene, je sodelovanje slovenskih gledaliških hiš s kulturnimi ustanovami koroških Slovencev zelo pozdravil. Zanj je predvsem važno, da pride beseda do besede, in prav na Koroškem je doživel, kako beseda nosi predstavo in celotno gledališče.

Ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča v Trstu Marko Sosič, ki ga kljub vsem zaščitnim zakonom tarejo finančne skrbi, je abonmajsko ponudbo ocenil kot izredno pomembno, saj »krepi sodelovanje z manjšinci in zamejci. Hkrati pa se učimo, koliko nam EU lahko pomaga oz. kako je treba strniti vse sile«.

Iz vidika Slovenije, ki si želi v EU, in Slovenca, ki je na poti v unijo, je o abonmajski ponudbi spregovoril Boris Kobal, direktor SNG Ljubljana-Mala drama. »To je izjemno zanimiva pobuda, in samo upam, da

bomo na sončni strani Karavank znali lastnosti Evropske unije dobro izkoristiti«.

Izziv za celovsko gledališče

Prav iz evropske logike je Kobal predlagal, da bi v ponudbo čim bolj vključili tudi celovsko mestno gledališče, ki se bo, hote ali neho, moralo odpreti alpsko-jadranskemu prostoru. »Slovenske predstave na odru celovškega gledališča naj bi bile nekaj povsem normalnega, kot je obratno celovško gledališče pri nas dobrodošlo«. Za Kobala sodi nastop slovenskih odrov, ki štejejo v absolutni vrh evropskega gledališkega ustvarjanja, v normaliteto koroškega mikrokozmosa.

Navzočnost visokokaratnih gledališčinikov ter kulturnih delavcev iz Slovenije ter zamejstva je bila pravšnja priložnost za razmišljanja o poklicnem slovenskem gledališču na Koroškem. Na prvi pogled seveda diši po hereziji, a starejše od pravoverja je spoznanje, da duh veje, kjer ga je volja.

Je poklicni teater le sen?

Poslovodja SPZ Janko Malle je svojim mislim dal na pot ugotovitev, da Slovenci na Koroškem ne le zgublamo na substanci in ponosu, ampak da smo objektivno zapostavljeni. Temu se upira kultura s pozitivnimi koraki, kot so to gledališke predstave. Naloga kulture je vzpostaviti spoštljiv odnos do lastnega jezika. Prav zato se »povezujemo z gledališko stroko v osrednjem slovenskem kulturnem prostoru«. Odločilnega pomena pa je in bo sistematizacija načrtov na gledališkem področju. Vanjo je treba vključiti tudi slovenske gledališke hiše in pa celovsko mestno gledališče.

Gostovanja vrhunskih gledališč iz Slovenije in Trsta enkrat ali dvakrat na leto so premalo.

Slovensko poklicno gledališče na Koroškem po Mallejevem prepričanju ne bi smelo biti le sen, ampak ima ta želja povsem realno osnovo. Potreba je eno, drugo pa je politična volja po njeni uresničitvi. In te volje Malle v Avstriji ne vidi.

Franc Wakounig

ČESTITKA

Univ. prof. dr.
Gerhard
Neweklowsky
60-letnik

Redni univerzitetni profesor za slovansko jezikoslovje na Inštitutu za slavistiko dunajske univerze je 14. aprila praznoval 60. rojstni dan. Jubilar je bil od leta 1979 pa do septembra 2000 redni profesor za slavistiko na univerzi v Celovcu.

Kot dialektolog je zapisoval in preučeval govore, narečja in ljudsko slovstvo pri

gradiščanskih Hrvatih in na Madžarskem, pa tudi na Koroškem. Znan je kot strokovnjak za področje eksperimentalne fonetike in historične slovnice slovanskih jezikov.

Mnoga leta se je posvečal preučevanju jezika slovenskih protestantov. Obravnaval je tudi vplive koroške slovenščine na koroško nemščino.

Znanstveni opus prof. Neweklowskega je izredno bogat. Objavil je 14 monografskih del, 130 člankov in študij, množico ocen, poročil in esejev.

Iskrene čestitke ob okroglem jubileju in še na veliko ustvarjalnih in delovnih let!

KOLESARJENJE

»Paco« s tremi
top-10 uvrstitvami

Peter Wrolich je na »49. Circuit Cycliste de la Sarthe« čez pet zahtevnih etap iz Ecommoya v La Fleche osvojil kar dve deseti mesti in na tretji etapi celo odlično sedmo mesto! V skupnem seštevku je »Paco« bil na 41. mestu, s točno 3:00 minutami zaostanka za zmagovalcem Davidom Millarjem iz Velike Britanije. »Če

je toplo, se moja forma bistveno poboljša, če pa je mrzlo, imam pri dirkah velike težave,« se je glasila analiza kolesarja iz Loč ob Baškem jezeru.

V ponedeljek je Wrolich startal še pri dirki okoli Kölna, kjer pa ni dosegel dobrega rezultata. Od 187 kolesarjev na startu se je v končni uvrstitvi pojavilo sploh le 37. Za Wrolichovo ekipo Gerolsteiner sta bila najuspešnejša številka 1 v moštvu Nemec Torsten Schmitt na tretjem ter Saulius Ruskys na 6. mestu. T. G.

Kako do abonmaja:

Cena gledališkega abonmaja je 600 šilingov, za dijake 450 šilingov. Cena posamezne predstave je 150 oziroma 120 šilingov. Dodatne informacije dobite pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu ali pa pri k & k centru v Šentjanžu.

SPZ:

tel.: 0463/514300-13
fax: 0463/514300-71
ali:

k & k center Šentjanž

tel.: 04228/3796
fax: 04228/3797
e-mail: kuk@slo.at

REGIONALNA LIGA

SAK brez trenerskega efekta

Igra SAK konec tedna proti Spittalu je bila videti sicer bistveno izboljšana, toda tudi novi trener SAK Lojze Jagodič ni prinesel s sabo sreče za ekipo.

Domačini iz Spittala so v 17. minuti že povedli z 1 : 0 iz enajstmetrovke, toda SAK se ni skril. Po izenačenem prvem polčasu je slovenska ekipa v drugi polovici celo prevladovala in Lojze Sadjak je v 62. minuti zaslužen izenačil na 1 : 1. Očividno pa so se igralci SAK po dobri igri že prezgodaj veselili pridobljene točke, saj so kot že proti Kapfenbergu v 92. minuti dobili gol in izgubil z 1 : 2.

St. Florian je z zmago 2 : 0 proti Zeltwegu sedaj prehitel SAK na lestvici, le-ta pa se po nesrečnem porazu proti Spittalu z istim številom točk kot zadnji Lendorf (17) sedaj nahaja šele na 15. mestu. Vodi še vedno Pasching (42) pred Kapfenbergom (39), Pliberk pa je po porazu proti Hartbergu z 1 : 2 na 5. mestu (30).

SAK bo odigral naslednjo tekmo spet na domačem terenu, in sicer v nedeljo, 22. aprila, ob 17.00 proti Lendorfu.

Podliga-vzhod

Bilčovs se je proti Šmarjeti do konca moral boriti za tesno

zmago, in to predvsem ker so igralci izpustili številne »stoodstotne« možnosti. Slab sodnik

mi padlo kar 9 golov, 5 na strani Železne Kaple. Šmihelčani so bili proti Žitari vasi brez

Globasnica je po dobri tekmi le še podlegla vodeči Metlovi z 1 : 3

Neuwirth je domači ekipi celo odrekal jasno enajstmetrovko, Bilčovščani pa so z 2 : 1 le še odnesli tri točk iz tekme.

1. razred D

Globašani so se proti vodeči Metlovi hrabro borili in celo kar kmalu povedli z 1 : 0, a vodilna ekipa v razredu se je močno stopnjevala in trikrat zadela v globaško mrežo. Kapelčani so slavili pravo nogometno »fešto« proti Šmarjeti, saj je v tek-

sreče – po vodstvu z 2 : 0 so popustili in tako dovolili Žitračanom zmago s 3 : 2. Rikarjani pa so z golom Streicherja premagali Šentlenart.

2. razredi

Selani so brez praktične možnosti za podvig v 1. razred, a so konec tedna spet dosegli remi z 1 : 1 proti HSV.

Dobrla vas je premagala Maria Rojach z 2 : 0.

T. G.

SLOVENIJA – KOROŠKA

Novi državni sekretar za šport Drago Balent sprejel delegacijo SŠZ in ZSSDI

Državni sekretar za šport Drago Balent je prejšnji četrtek v prostorih ministrstva za šolstvo, znanost in šport v Ljubljani sprejel skupno delegacijo krovnih športnih organizacij Slovencev v Italiji in v Avstriji na čelu s predsednikom Slovenske športne zveze (SŠZ) Marijanom Velikom in Združenja slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI) Juretom Kufersinom. Delegacija ZSSDI in SŠZ, v kateri sta sodelovala še tajnika obeh organizacij Ivan Lukan in Martin Maver, je novega državnega sekretarja seznanila s položajem, težnjami in načrti zamejskega športa.

Predstavniki SŠZ in ZSSDI so v zelo konkretnem pogovoru z novim državnim sekretarjem še posebej izpostavili problematiko financiranja slovenskih športnih struktur v zamejstvu in ob tej priliki ponovili skupno zahtevo, po kateri naj bi bil šport deležen deset odstotkov podpornih sredstev, ki jih R. Slovenija namenja Slovincem v Italiji oz. v Avstriji. Tako Kufersin kot tudi Velik sta ob tem poudarila pričakovanje, da bo zamejski šport v bodoče prejel finančno pomoč tudi s strani ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter s strani Fundacije za šport R. Slovenije.

Državni sekretar Balent je svojim sogovornikom zagotovil podporo zamejskemu športu v okviru pristojnosti svojega ministrstva, zavzel pa da se bo tudi za uresničitev zahteve »10 odstotkov za šport«. Balent je nadalje zagotovil finančno pod-

ter se ob tem izrekel tudi za tesnejše stike med ministrstvom in zamejskimi športnimi organizacijami v bodočnosti.

Razgovor delegacije SŠZ in ZSSDI na ministrstvu za šolstvo, znanost in šport je bil že drugi skupen nastop zamejskih

Ivan Lukan, Marijan Velik, Drago Balent in Martin Maver

poro za vsaj en projekt, ki ga bosta obe krovni športni organizaciji Slovencev prijavili v okviru uradnega razpisa ministrstva za šolstvo, znanost in šport za leto 2001. Novi državni sekretar, ki je bil do nedavnega tudi predsednik Slovenske univerzitetne športne zveze in je še danes predsednik Evropske univerzitetne športne zveze, je nadalje pozitivno izpostavil široko paleto dejavnosti slovenskih športnih struktur v zamejstvu

krovnih športnih organizacij letos v Ljubljani. Šele pred dobrim mesecem dni sta obe organizaciji imeli izčrpen razgovor tudi z novo državno sekretarko za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdaleno Tovornikovo. V bližnji prihodnosti pa naj bi prišlo tudi do srečanja predstavnikov krovnih športnih organizacij Slovencev na Koroškem in v Italiji z novo ministrico za šolstvo, znanost in šport Lucijo Čok.

I. L.

ODBOJKA

SK Dob zaključil najuspešnejšo sezono na 4. mestu!

Odbojkarji SK Zadruga Dob so prvenstvo v 1. avstrijski ligi zaključili na 4. mestu. Ekipa slovaškega trenerja Vladimira Pridala je prejšnji teden v gosteh izgubila še tretjo tekmo za tretje mesto proti premočni ekipi PL Salzburg z 0 : 3. Prvi dve tekmi v seriji Best-of-five so Dobljani izgubili z 1 : 3, drugo po dra-

matičnem dvoboju, na katerem bi si zaslužili celo zmago.

Ob zaključku sezone 2000/2001 je treba tudi poudariti, da so Dobljani svoj sezonski cilj, namreč uvrstitev med štiri najboljše ekipe v Avstriji in uvrstitev v evropsko pokalno tekmovanje, prepričljivo dosegli. Kapetan Martin Michu, ki je v zadnji tekmi proti Salzburgu zaradi poškodbe moral počivati, je poudaril, da je Dob v zaključnem prvenstvu odigral svojo doslej najuspešnejšo prvenstveno sezono. Cilj vodsta kluba in seveda tudi kapetana je, da bo moštvo ostalo skupaj in se morda na nekaterih pozicijah še okrepilo.

I. L.

SLOVENSKA ŠPORTNA PABERKA

Mariborčani ujeli in prehiteli Olimpijo

Igralni dnevi v slovenski nogometni ligi si sledijo v bliskovitem tempu, za katerega pa so očitno najboljše pripravljeni nogometaši Maribor Pivovarne Laško, kateri lovijo peti zaporedni naslov prvaka. Minuli teden je bil za Stajerce zelo uspešen, saj so najprej na Prevaljah premagali Korotan z 1 : 0, v soboto pa pred 5400 domačimi navijači v derbiju s 4 : 1 še Muro. Precej manj uspešni so bili nogometaši ljubljanske Olimpije, ki se prav tako borijo za naslov prvaka, saj so najprej izgubili v gosteh pri Kopru z 1 : 3, nato pa igrali doma s Korotanom le 0 : 0. Včeraj so slovenski prvotilgaši odigrali še 26. igralni dan, ko so Mariborčani gostovali v Sežani pri zadnjem vršenem Taboru, Olimpija pa pri Muri, in pričakovati je bilo, da so Mariborčani ohranili prednost štirih točk.

Rezultati 25. igralnega dne v ligi Si.mobil: Dravograd – Koper 3 : 2, HiT Gori-

ca – Tabor 4 : 0, CMC Publikum – Domžale 1 : 3, Olimpija – Korotan 0 : 0, Maribor PL – Mura 4 : 1, Rudar (Velenje) – Primorje 2 : 0; **stanje:** Maribor PL 51 točk, Olimpija 47, HiT Gorica 37, Publikum 35, Rudar 34, Primorje 33, Mura in Korotan 32, Dravograd in Koper 31, Domžale 27, Tabor 24.

Slovenski hokejisti v boju za skupino A

Minulo nedeljo se je v Ljubljani pričelo svetovno prvenstvo v hokeju – 1. divizija, gre za nekdanjo skupino B, ki se je razdelila v dve skupini po šest držav. Zmagovalka ljubljanskega turnirja bo prihodnje leto zaigrala v elitni skupini A in prav tega si želijo slovenski hokejisti, ki so po visokih zmagah nad Hrvaško in Kitajsko, sinoči igrali z močno reprezentanco Velike Britanije, v petek ob 18. uri bodo prekrizali palice v najbrž odločilni tekmi s Kazahstanci, v soboto ob 18. uri pa še z Estonci. Pričakovati je, da se bodo za prvo mesto borili Britanci, Kazahstanci in Slovenci, ki imajo eno lepših priložnosti, da končno »prilezejo« do skupine A, kjer bi bili posebej zanimivi dvoboji z Avstrijo in Italijo.

D. T.

ŠAHOVSKI OREH št. 154

Silvo Kovač

L. Števanec – K. Grosar / Škofja Loka 2000

V skandinavski obrambi je Kiti prepustila nasprotnici središče in lovski par ter usmerila protiigro na belega kmet na polju d4. Pri tem pa je oslabil kraljevo krilo in bela, ki je na potezi, je to

učinkovito izkoristila in zmagala v napadu. Kako poteka zmagovita kombinacija bele, je naloga reševalcev.

Rešitev št. 153

Beli ne umika dvakrat napadenega skakača na polju f6, temveč stopnjuje s potezo 2.Dh6! Matni napad na črnega kralja. Črnemu grozi 3.Dh7: mat; na jemanje skakača 2...Df6: 3.Td8+! (žrtev trdnjave, da se dirigira črni lovec iz obrambe polja f8) 3...Ld8: 4.Df8 mat. Na 2...Lf6: 3.Df8 mat. Pred vsemi belimi pretnjami črni tako nima obrambe in se je vdal.

